

IV

NEDEPOZITNI POTENCIJAL BANKE

1. Uloga i značaj nedepozitnih izvora

- Kod većeg dela ovih sredstava radi se o izuzetno pasivnoj poziciji banke koja je primorana da prihvata tržišne kamatne stope, da bi obezbedila dodatna sredstva za pokrivanje iznenadne tražnje za bankarskim resursima.
- Pri tome, mobilisanje dodatnih resursa je uslovljeno dejstvom četiri faktora:
 1. kreditne tražnje;
 2. odnos kamatnih stopa mobilisanih i plasiranih resursa;
 3. sklonosti banke da prihvati povećani rizik zaduženosti na finansijskom tržištu i
 4. struktura izvora i plasmana.
- Komponentalni delovi nedepozitnih izvora su:
 1. kreditni izvori;
 2. tržišno-mobilisani finansijski resursi na tržištu novca i kapitala;
 3. izvori po osnovu kolektorske funkcije banaka i
 4. kapital banke.

2. Formiranje nedepozitnih izvora

- Nedepozitni izvori se mogu formirati na jedan od sledećih načina:
 1. kreditnim zaduženjem pojedinačne banke;
 2. izdavanjem novih hartija od vrednosti i prodajom postojećih iz portfelja;
 3. formiranjem kapitala ili fondova banke i
 4. vršenjem kolektorske funkcije banaka.

2.1. Kreditni izvori formiranja finansijskog potencijala banaka

- Pojedinačna banka može doći do dodatnih finansijskih izvora:
 1. zaduženjem kod centralne banke;
 2. zaduženjem kod drugih poslovnih banaka, kako domaćih, tako i inostranih.
- Mobilisanjem kreditnih izvora konkretna banka rešava kratkoročne bilansne neravnoteže.

- U tržišnim privredama centralne banke odobravaju četiri vrste kredita poslovnim bankama:
 1. rediskontne koji su karakteristični u anglosaksonskim zemljama;
 2. kredite osigurane odgovarajućim pokrićem, što je karakteristično za ostale razvijene zemlje;
 3. kredite za likvidnost i
 4. u nedovoljno razvijenim tržišnim privredama centralna banka odobrava selektivne kredite poslovnim bankama.

2.2. Tržišno mobilisanje nedepozitnih finansijskih resursa

- Da bi banke mogle angažovati dodatne finansijske resurse na finansijskom tržištu potrebno je da postoji razvijeno tržište vrednosnih papira "po širini i dubini", tj. velika masa vrednosnih hartija sa različitim rokovima dospeća, kao i njihova velika ponuda i tražnja.

2.3. Delovanje banaka kao specijalnih - infuzionih novčanih kolektora u funkciji mobilisanja nedepozitnih izvora

- Radi se o tzv. neutralnim bankarskim poslovima, gde banka može delovati u svoje ili tuđe ime, ali uvek za tuđ račun.
- Osim što po tom osnovu stiču sve veće prihode (provizije), savremene banke dolaze do kratkoročnih finansijskih resursa, koji mogu na kratak rok doprineti određenim bilansnim usklađivanjima.
- Radi se o namenskom prilivu sredstava koji je u određenom trenutku stalno veći od programiranog odliva, čime se stvaraju specifični viškovi resursa, raspoloživih za bilansna usklađivanja.
- Uobičajena je podela neutralnih poslova na:
 1. posredničke i
 2. komisione bankarske poslove.
- Najznačajniji posrednički poslovi su poslovi platnog prometa u zemlji i inostranstvu i poslovi raznih naplata i isplata (tzv. inkaso poslovi).
- Kod komisijonih poslova banka ih obavlja u svoje ime, ali za tuđ račun.

2.4. Kapitalizacija banaka kao faktor formiranja bankarskih resursa

2.4.1. Pojam i značaj kapitala (fondova) banke

- Razvojno orijentisane banke imaju imperativ usklađenog rasta pasive i aktive, kako bi obezbeđivale finansijske resurse u skladu sa trenutnim i perspektivnim potrebama komitenata.
- Zbog toga je nužno da banka ostvari dinamično usklađen rast kapitala sa obimom aktivnosti što se naziva kapitalizacija.
- Kapital banke kao bilansni agregat nalazi se u pasivi banke (izvorima), a kvantifikuje se kao neto aktiva banke koja je jednaka razlici između vrednosti aktive i obaveza u bilansima banaka:
- Kapital banke = Ukupna aktiva - Obaveze banke, (Neto aktiva)
- Prema tome, kapital banke predstavlja finansijsku osnovu za upravljanje bankom, kao i garanciju za slučaj gubitka.

- Za definisanje koncepta bankarskog kapitala primerenog tržišnim uslovima privređivanja bitna su četiri pitanja:
 1. definisanje kapitalnih fondova;
 2. preispitivanje uloge kapitalnih fondova;
 3. utvrđivanje stope kapitala i
 4. utvrđivanje i analiza izvora permanentnog rasta kapitala.